

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 2.4. Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку

Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього ступеню
за спеціальністю:
галузі знань:

Дошкільна освіта
другого (магістерського)
магістра
012 Дошкільна освіта
01 Освіта /Педагогіка

Робоча програма: «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку»

01 вересня 2022 року - 14 с.

Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Розробник: д.пед.н., доц., проф. **Марчук О. О.**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти.

Протокол від «01» вересня 2022 року № 1

Завідувач кафедри доц. **Мельничук Л.Б.**

01 вересня 2022 року

Схвалено навчально – методичною комісією педагогічного факультету Міжнародного економіко – гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Протокол від 01 вересня 2022 р. № 1

Голова навчально – методичної комісії доц. **Сойко І.М.**

Гарант освітньо – професійної програми доц. **Мельничук Л.Б.**

©Марчук О. О., 2022 рік

© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 150 Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти: другий магістерський Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 012 Дошкільна освіта Освітня програма «Дошкільна освіта»	Вибірковий компонент освітньої програми	
		Рік підготовки:	
		1-й	1 - й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		20 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	16 год.
		Лабораторні	
		10 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		100 год.	114 год.
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надати студентам цілісне уявлення про форми, методи та прийоми здійснення психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дитини дошкільного віку.

Завдання вивчення дисципліни:

- 1) ознайомити майбутніх вихователів з метою та завданнями дисципліни «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку»;
- 2) надати здобувачам освіти знання про проблему обдарованості, стан її вирішення в Україні;
- 3) сприяти процесу оволодіння студентами основами знань про особистісний розвиток дитини;
- 4) надати розуміння основних закономірностей й умов сприятливого психолого-педагогічного розвитку дітей, вироблення вмінь застосовувати різноманітні стратегії, методи, прийоми для особистісного розвитку дитини;
- 5) сформувати уміння і навички діагностики здібностей, творчого потенціалу, сфери розвитку обдарованості дитини;
- 6) сформувати педагогічно-професійну компетенцію з проектування розвивального середовища, планування, організації, координування розвивальної діяльності з дітьми з особливими потребами дошкільного віку в умовах ЗДО та в сім'ї;
- 7) навчити основам психолого-педагогічного консультування дітей-дошкільників та їх батьків.

У результаті вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- мету та завдання дисципліни «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку»;
- 2) проблему обдарованості, стан її вирішення в Україні;
- 3) особливості особистісного розвитку дитини;
- 4) основні закономірності й умови сприятливого психолого-педагогічного розвитку дітей, вироблення вмінь застосовувати різноманітні стратегії, методи, прийоми для особистісного розвитку

дитини; формування умінь і навичок діагностики здібностей, творчого потенціалу, сфери розвитку обдарованості дитини та дітей із особливими потребами;

5) здійснювати з психолого-педагогічного консультування дітей-дошкільників та їх батьків.

Уміти:

– створювати належні умови для сприятливого психолого-педагогічного розвитку дітей,
– застосовувати різноманітні стратегії, методи, прийоми для особистісного розвитку дитини;

– здійснювати діагностику здібностей, творчого потенціалу, сфери розвитку обдарованості дитини;

– Здійснювати планування, організацію, координування розвивальної діяльності з дітьми з особливими потребами дошкільного віку в умовах ЗДО та в сім'ї;

– проводити психолого-педагогічне консультування дітей-дошкільників та їх батьків.

По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні володіти **результатами навчання:**

– здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини виявляти уміння

– застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики здійснення психолого-педагогічного супроводу;

– володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з дітьми з особливими потребами

– впроваджувати принципи дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

– планувати і забезпечувати ефективну діяльність психологічної служби та соціально-педагогічного патронажу в закладі дошкільної освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Тема 1. Поняття про особистісний розвиток дитини, види обдарованості та загальні особливості психолого-педагогічного супроводу.

Особистісний розвиток дитини, його особливості. Поняття «психолого-педагогічний супровід» в сучасній науковій літературі. Розуміння феномену обдарованості. Критерії та показники багатогранних проявів обдарованості особистості. Сучасні концепції обдарованості. Вчення І. Розенталя і Т. Якобсона щодо рівня обдарованості дітей. Співвідношення базових понять курсу «обдарованість», «талант», «геній», «здібності», «задатки», «талант», «геніальність». Програма «Обдарована дитина» на 2021-2025 рр.

Тема 2. Виховання обдарованої дитини на традиціях народної педагогіки.

Народно-педагогічний погляд на поняття обдарованої дитини. Обрядовість, пов'язана із народженням дитини. Прислів'я та приказки про обдарованість молодого покоління. Морально-етичні засади виховання обдарованої дитини.

Змістовий модуль 2.

ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ В ЗДО

Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти роботи вихователя над розвитком здібностей дитини.

Спостереження за перебігом адаптації дитини до умов закладу дошкільної освіти. Розробка плану психологічного супроводу емоційного розвитку дітей. Організація успішного навчання дітей з урахуванням діяльності лівої та правої півкуль головного мозку. Організація роботи з дітьми відповідно до типу темпераменту та психотипу особистості. Психологічний портрет дитини. Ведення педагогічного щоденника спостережень. Аналіз психолого-педагогічного супроводу вихователя.

Тема 4. Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дошкільника. Організація роботи з дітьми з особливими потребами.

Виявлення обдарованості дитини в ЗДО. Навчання, виховання та розвиток природніх обдарувань дошкільників в контексті STREAM-освіти. Принципи побудови програм для дітей із урахуванням особливостей їхнього розвитку. Проведення нетрадиційних занять із дітьми. Розвиток творчо-обдарованих дітей в умовах ЗДО. Формування інтелектуально-обдарованих дітей в ЗДО. Використання елементів теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ) для активізації розумової діяльності й розвитку творчої уяви дошкільників. Розвиток творчої спрямованості особистості у дошкільному віці. Експеримент в дошкільному навчальному закладі, пізнавальний інтерес і дослідницька активність.

Організація роботи з дітьми з особливими потребами. Взаємодія вихователя з дитиною із синдромом дефіциту уваги та гіперактивністю. Особливості роботи із дитиною з агресивною поведінкою, організація ефективного спілкування.

Тема 5. Співпраця батьків, вихователів та соціальних інституцій щодо особистісного розвитку дітей.

Організація роботи педагогів до партнерської взаємодії з дітьми. Особливості виховання здібностей дітей у сім'ї. Роль батьків у вихованні обдарованої дитини в сім'ї. Вимоги до створення розвивального середовища в сім'ї. Встановлення і розвиток відносин співробітництва і партнерства батьків з дитиною. Помилки батьків у вихованні дітей та їх корекція вихователями. Рекомендації батькам обдарованих дітей. Психолого-педагогічний супровід дітей в дитячих студіях, центрах, секціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ													
Тема 1. Поняття про особистісний розвиток дитини, види обдарованості та загальні особливості психолого-педагогічного супроводу.		4	4	2		20		4	4	2		20	
Тема 2. Виховання обдарованої дитини на традиціях народної педагогіки.		4	4	2		20		2	4	2		20	
Змістовий модуль 2. ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ В ЗДО													
Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти роботи вихователя над розвитком здібностей дитини.		4	4	2		20		2	4	2		20	
Тема 4. Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дошкільника. Організація роботи з дітьми з особливими потребами.		4	4	2		20		2	2	2		20	
Тема 5. Співпраця батьків,		4	4	2		20		2	2			34	

вихователів та соціальних інституцій щодо особистісного розвитку дітей.												
Усього годин	150	20	20	10		150	114	12	16	8		114

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття про особистісний розвиток дитини, види обдарованості та загальні особливості психолого-педагогічного супроводу.	4/4
2	Тема 2. Виховання обдарованої дитини на традиціях народної педагогіки.	4/4
3	Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти роботи вихователя над розвитком здібностей дитини.	4/4
4	Тема 4. Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дошкільника. Організація роботи з дітьми з особливими потребами.	4/2
5	Тема 5. Співпраця батьків, вихователів та соціальних інституцій щодо особистісного розвитку дітей.	4/2
	Разом:	20/16

6. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття про особистісний розвиток дитини, види обдарованості та загальні особливості психолого-педагогічного супроводу.	2/2
2	Тема 2. Виховання обдарованої дитини на традиціях народної педагогіки.	2/2
3	Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти роботи вихователя над розвитком здібностей дитини.	2/2
4	Тема 4. Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дошкільника. Організація роботи з дітьми з особливими потребами.	2/2
5	Тема 5. Співпраця батьків, вихователів та соціальних інституцій щодо особистісного розвитку дітей.	2
	Разом:	10/8

7. Теми самостійної роботи

№	Назва теми		Кількість годин
1	Тема 1. Поняття про особистісний розвиток дитини, види обдарованості та загальні особливості психолого-педагогічного супроводу.	1. Напишіть сутність понять <i>розвиток дитини, обдарованість, особливості психолого-педагогічного супроводу.</i> 2. Укладіть схему «Види обдарованості»	20/20
2	Тема 2. Виховання обдарованої дитини на традиціях народної педагогіки.	1. Напишіть реферат на тему «Виховання в епоху Київської Русі: повір'я, та легенди». 2. Випишіть 5 прислів'їв про виховання дітей.	20/20
3	Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти роботи вихователя над розвитком здібностей дитини.	1. Розробіть анкету для вивчення обдарованості дошкільника. 2. Підготуйте план здійснення нагляду за поведінкою старшого	20/20

		дошкільника.	
4	Тема 4. Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дошкільника. Організація роботи з дітьми з особливими потребами.	1. Укладіть схему «Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дошкільника». 2. У чому полягає співпраця вихователя та працівників соціальних служб з неблагополучними сім'ями?	20/20
5	Тема 5. Співпраця батьків, вихователів та соціальних інституцій щодо особистісного розвитку дітей.	3. Напишіть рекомендації щодо комфортного перебування дитини-інваліда в групі.	20/34
	Разом:		80/114

Завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни

№ з/п	Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
	Тема 1. Поняття про особистісний розвиток дитини, види обдарованості та загальні особливості психолого-педагогічного супроводу.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 1, опрацювання теоретичних матеріалів на тему «Особистісний розвиток дитини в сучасній психолого-педагогічній літературі»	Усне опитування, виконання тестів, підготовка повідомлення про психолого-педагогічний супровід	14, 28, 50, 67	12
	Тема 2. Виховання обдарованої дитини на традиціях народної педагогіки.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 2, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Виховання обдарованої дитини на традиціях народної педагогіки»	Підготовка доповіді, тестів, бліц-опитування, Перевірка підготовлених студентами презентацій про особливості виховання обдарованості в Україні в часи Київської Русі, добу Козацтва	1, 19, 49, 68	12
	Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти роботи вихователя над розвитком здібностей дитини.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 3, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Психолого-педагогічні аспекти роботи вихователя над розвитком здібностей дитини»	Опитування, виконання вправ, розгляд питання про проблеми, з якими труднощами може стикнутися вихователь в роботі з дітьми	3, 12, 32, 44, 71	12
	Тема 4. Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дошкільника. Організація	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 4, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Форми та методи психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку	Опитування, написання плану психологічного супроводу дитини відповідно до типу її темпераменту	11, 15, 21, 34, 56, 72	12

	роботи з дітьми з особливими потребами.	дошкільника. Організація роботи з дітьми з особливими потребами.»			
	Тема 5. Співпраця батьків, вихователів та соціальних інституцій щодо особистісного розвитку дітей.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 5, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Співпраця батьків, вихователів та соціальних інституцій щодо особистісного розвитку дітей»	Опитування, виконання тестових завдань, написання анкети для батьків щодо вияву обдарувань їх дітей. Укласти витяг із щоденника спостережень за поведінкою дошкільника.	18, 23, 39, 58, 61, 74	12

7. Індивідуальна робота

Для закріплення теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни студентам пропонується виконати індивідуальні завданням.

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку» з метою закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни.

Виконання індивідуального завдання є важливим етапом у підготовці та складанні іспиту з дисципліни «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку».

Виконання завдань індивідуальної роботи дає можливість установити:

- здатність студента до самостійної науково-дослідної і практичної діяльності щодо здійснення психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дитини дошкільного віку;

- уміння студента використовувати теоретичні знання і застосовувати їх для вирішення конкретних завдань щодо здійснення психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дитини дошкільного віку;

- здатність студента збирати, систематизувати, узагальнювати й аналізувати теоретичні й емпіричні дані щодо здійснення психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дитини дошкільного віку.

Загальні вимоги до студентів при підготовці до індивідуальної роботи передбачають:

- Оволодіння теоретичними знаннями щодо планування, організації психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дитини дошкільного віку.

- Формування широкого наукового і загальнокультурного кругозору.

- Уміння аналізувати наукову літературу щодо здійснення психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дитини дошкільного віку .

- Уміння здійснювати психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку.

- Уміння укладати педагогічні щоденники, картки, вести спостереження.

- Уміння налагоджувати контакти з дітьми з ООП та їх батьками.

Виконання, оформлення та захист індивідуальної здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Теми індивідуальних робіт

1. Скласти таблицю «Види обдарованості та їх характеристика».
2. Підготувати доповідь-презентацію «Психологічний супровід дітей із затримкою мовлення».
3. Написати анкету щодо виявлення лідерських якостей дитини.
4. Написати план роботи з дітьми з ООП.
5. Написати повідомлення на одну із тем:

*Принципи побудови програм для дітей із урахуванням особливостей їхнього розвитку.
Проведення нетрадиційних занять із дітьми.*

Розвиток творчо-обдарованих дітей в умовах ЗДО.

Формування інтелектуально-обдарованих дітей в ЗДО.

Використання елементів теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ) для активізації розумової діяльності й розвитку творчої уяви дошкільників.

Розвиток творчої спрямованості особистості у дошкільному віці.

Експеримент в дошкільному навчальному закладі, пізнавальний інтерес і дослідницька активність.

8. Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);

- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;

- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;

- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

9. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Усне опитування.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

10. Питання до іспиту з дисципліни «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку».

1. Сутність поняття «психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини дошкільного віку».
2. Розробка плану психологічного супроводу емоційного розвитку дітей.
3. Організація успішного навчання дітей з урахуванням діяльності лівої та правої півкуль головного мозку.
4. Організація роботи з дітьми відповідно до типу темпераменту та психотипу особистості.
5. Розуміння феномену обдарованості.
6. Критерії та показники багатогранних проявів обдарованості особистості.
7. Сучасні концепції обдарованості.
8. Висновки І. Розенталя і Т. Якобсона щодо рівня обдарованості дітей.
9. Народно-педагогічний погляд на поняття обдарованої дитини.
10. Обрядовість, пов'язана із народженням дитини.
11. Прислів'я та приказки про обдарованість дітей.
12. Морально-етичні засади виховання обдарованої дитини.
13. Спостереження за перебігом адаптації дитини до умов закладу дошкільної освіти.
14. Психологічний портрет дитини.
15. Психолого-педагогічні аспекти роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку.
16. Індивідуально-природні основи обдарованості.
17. Вікові особливості психічного розвитку обдарованого дошкільника.
18. Види дитячої обдарованості.
19. Вікові характеристики розвитку обдарованих дітей у віці від двох до шести років.
20. Шкала розумового розвитку М. Біне-Сімона.
21. Психологічні і соціальні особливості прояву здібностей у дошкільників.

22. Психологічні і соціальні особливості прояву здібностей у дітей шкільного віку.
23. Зміст, форми та методи навчання обдарованих дітей у дошкільному закладі освіти.
24. Методика Виявлення обдарованості дитини в ЗДО.
25. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини.
26. Проведення нетрадиційних занять із обдарованими дітьми.
27. Розвиток творчо обдарованих дітей в умовах ЗДО.
28. Формування інтелектуально-обдарованих дітей в ЗДО.
29. Використання елементів теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ) для активізації розумової діяльності й розвитку творчої уяви дошкільників.
30. Взаємодія вихователів та батьків щодо розвитку обдарувань дитячої особистості.
31. Принципи побудови програм для обдарованих дітей.
32. Навчання, виховання, розвиток обдарованих дітей в дитячих студіях, центрах, секціях.
33. Основні проблеми обдарованих дітей (за Л. Холлінгуорт) та шляхи їх подолання.
34. Експеримент в дошкільному навчальному закладі, пізнавальний інтерес і дослідницька активність.
35. Організація роботи з дітьми з особливими потребами. Взаємодія вихователя з дитиною із синдромом дефіциту уваги та гіперактивністю.
36. Особливості роботи із дитиною з агресивною поведінкою, організація ефективного спілкування.
37. Встановлення і розвиток відносин співробітництва і партнерства батьків з дитиною.
38. Помилки батьків у вихованні обдарованих дітей.

13. Розподіл балів, які отримують студенти Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			40	100
T1	T2	T3	T4	T5		
12	12	12	12	12		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизовувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти	

		помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
3. ТЗН.
4. Навчальні демонстрації.
5. Комп'ютерне забезпечення.
6. Нормативно-правові документи про організацію освітнього процесу в ЗДО.

15. Рекомендована література до курсу Базова.

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: Монографія. Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2005. 456 с.
2. Антонюк В. цілісна наукова картина світу як компонент STREAM-освіти дошкільників *Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі»* (м. Київ, 25–26 червня 2021 р.). К. : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. С. 22-24.
3. Балабанникова О. Є. Ранній розвиток дитина за допомогою музично-театралізованої діяльності. *Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Одаровані діти - скарб нації»* (18–19 серпня 2021 року, Київ). К., 2021. С. 33-36.
4. Барташнікова І.А. Розвиток уяви та творчих здібностей у дітей 5-6 років: Навчальний посібник. Тести та ігри для дітей 5-6 років/ І.А.Барташнікова, О.О.Барташніков. Тернопіль, 2007. 64 с.
5. Вауліна О. М., Бурилова Є. М. Закордонний досвід у роботі з обдарованими дітьми. *Початкове навчання та виховання*. 2015. №31-32. С. 36-39.
6. Вінник Н. Психолого-педагогічні підходи до особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників: методичні рекомендації. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 26 с.
7. Гнізділовська О. Досвід організації дошкільної освіти в Фінляндії . *Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Традиції та нові наукові стратегії у*

- Центральній та Східній Європі»* (м. Київ, 25–26 червня 2021 р.). К. : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. С. 44-47.
8. Головінський І. Педагогічна психологія: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Аконт, 2003. 288 с.
 9. Гриньова В. М. Обдарованість: суть, види, принципи. *Педагогіка та психологія : зб. наук. пр.* 2010. Вип. 38. С. 4-13.
 10. Золотухіна Н. П. Пошук обдарованих дітей та розвиток їхніх здібностей. *Обдарована дитина*. 2014. № 10. С. 7-11.
 11. Зоріна О. Виявлення й розвиток обдарованих дітей. *Директор школи*. 2014. № 2. С. 51-57.
 12. Ігрова діяльність майбутнього першокласника: увага, пам'ять, творча уява, художнє сприйняття довкілля. За програмою "Впевнений старт": Метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ Упоряд. В.Л. Сухар. Х., 2012.
 13. Кишинько Л. Робота з обдарованими дітьми. Психолого-педагогічні особливості *Директор школи*. 2014. №20. С. 11-22.
 14. Костю С. Й. Робота з обдарованими дітьми: навчально-методичний посібник для студентів денної/заочної форми навчання напряму підготовки «Практична психологія». Мукачево : МДУ, 2017. - 81 с.
 15. Кочерга О. Психофізіологія творчості дітей. К.: Шк. світ, 2011. 128 с.
 16. Кунгурцева Л. Психологічна допомога обдарованим дітям в умовах школи-інтернату: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 242 с.
 17. Лазарович Н, Обдарованість у дошкільному віці: Навчально-методичний посібник. Берегово: 2009. 220 с.
 18. Лучинкіна А. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 252 с.
 19. Макаренко С. Обдарованість як біопсихологічна ознака людини. *Вища освіта України*. 2011. № 4. С. 56-61.
 20. Малик Н. Г. Обдарованість як феномен особистості *Шкільний світ*. 2012. № 6. с. 3-7 19.
 21. Марінушкіна О. Є., Шубіна Г.В. Організація роботи з обдарованими дітьми в закладах освіти.: Х.: Вид.група «Основа»: «Тріада+», 2008. 144 с.
 22. Марінушкіна О.Є., Г.В.Шубіна. Родина та обдарована дитина. Х.: Вид. група "Основа", 2008. 191с.
 23. Марчук О. О., Шичула Р. Р. Використання енциклопедій для розвитку інтелектуальної обдарованості дитини в інноваційному процесі інтеграції занять: *Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Одаровані діти - скарб нації»* (18–19 серпня 2021 року, Київ). К., 2021. С. 337-340.
 24. Марчук О. О., Шичула Р.Р., Дащук Л.С. Використання дистанційних технологій навчання у процесі вивчення специфіки виховання інтелектуально обдарованої дитини у Волинській губернії. *Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 червня 2020 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України*. Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2020. С. 39-40.
 25. Обдаровані діти – скарб нації: матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 18–22 серпня 2021 року). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 574 с.
 26. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник для студ. вищ. навч. закладів/ Затв.: МОН України. К., 2006. 344 с.
 27. Тадеєв П. О. Теорія і практика навчання обдарованих школярів у США (20-ті роки ХХ-початок ХХІ ст.): Монографія. Рівне: ПП ДМ, 2011. 548 с.
 28. Тадеєв П.О. Теорія і практика навчання обдарованих школярів: організаційний аспект: Навчальний посібник. Рівне: Тетіс, 2011. 240 с.
 29. Тадеєв П.О. Обдарованість і творчість особистості: американський підхід.- Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2008. 240 с.

30. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання: Монографія/ Авторськ. кол.: В.Є. Борова, О.О. Красовська, Н.С. Максимчук та ін.; За заг. ред. О.О. Красовська; МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука. Рівне, 2021. 560 с.
31. Туріщева Л. В. Особливості роботи з обдарованими дітьми. Х.: ВГ Основа, 2008. 122с.
32. Фіцула М. Педагогіка: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів освіти. К.: Академвидав, 2003. 528 с.
33. Ханзель Ж. І., Сидорська О. Я..Організація роботи з обдарованими дітьми в навчальних закладах. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2013. 208 с.
34. Ходаківський Є.І. Психологія управління: навч.посібник для студ.вищ.навч.закладів/ Є.І.Ходаківський, Ю.В.Богоявленська, Т.П.Грабар. К., 2011. 276 с.
35. Хуторской А.В. Развитие одаренности школьников: Методика продуктивного обучения: Пособие для учителя. М.: ВЛАДОС, 2000. 320 с.
36. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посібник/ М-во освіти і науки України. К., 2008.
37. Шаповалов Б. Психологічні особливості роботи з спортивно обдарованими дітьми: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 230 с.
38. Шкабаріна М.А. Розвиток педагогічної креативності майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення фахових дисциплін: Монографія/ М.А. Шкабаріна; МОН України; МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука Рівне, 2019.

Допоміжна.

39. Бевз Н. Обдаровані «олімпійці». Планування роботи. *Завуч.* 2015. № 15. С. 10-11 (вкладка).
40. Богоявленська Д. Б. Складність проблеми визначення обдарованості (Початок) // *Обдарована дитина.* 2014. № 9. С. 2-11.
41. Богоявленська Д. Б. Складність проблеми визначення обдарованості (Закінчення) // *Обдарована дитина.* 2014. № 10. С. 2-7.
42. Бочарова О. А. Обдаровані діти в Польщі: соціально-педагогічна підтримка : [монографія]. Горлівка : ГДПІМ, 2012. 479 с.
43. Виявлення та підтримка обдарованих дітей. Тренінг для педагогів. *Психолог.* 2014. № 9. С. 18-19.
44. Заячук О. Творчі здібності. Креативність. Обдарованість. *Шкільний психолог. Усе для роботи.* 2015. № 4. С. 28-32.
45. Марчук О. О Тенденції навчання та виховання молоді в сучасних культурно-освітніх установах. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ:* зб. наук. праць. Рівне, 2018. Вип. 2 (20). С. 90–95.
46. Марчук О. О. Навчання й виховання дітей і молоді в освітньо-культурних установах Волинської губернії та Волинського воєводства: [моногр.]. Рівне: Видавець О. Зень, 2019. 327 с.
47. Мітлощ А. Психологічні особливості лідерської обдарованості: Концепції, діагностика, тренінги: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014 . 290 с.
48. Мотилько, Т. Л. Психолого-педагогічний супровід обдарованих дітей
49. Навчання і виховання обдарованої дитини : теорія та практика: *Збірник наукових праць.* Випуск 13. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014, 158 с.
50. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
51. Пагута Т. Lego-конструктор як засіб формування логіко-математичних компетентностей дошкільників. *Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі»* (м. Київ, 25–26 червня 2021 р.). К. : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. С. 111-114.
52. Поліхун Н. Дистанційна підтримка дослідницької діяльності учнів: методичні

- рекомендації. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 87 с.
53. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Підручник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Академвидав, 2006. 456 с.
 54. Поради батькам, які хочуть розвивати здібності своїх дітей // Школа. 2015. № 4. С. 18-22.
 24. Руденко Л. С., Венгловська О. А. Психолого-педагогічні основи роботи з обдарованими дітьми. Робоча програма навчальної дисципліни. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. 34 с.
 55. Постова К. Психологічні умови розвитку дослідницьких здібностей обдарованих учнів: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 96 с.
 56. Проценко О. Розвиток здібностей та обдарувань у дошкільників. К.: Шк. світ, 2011. 128 с.
 57. Решетникова І. Підвищення якості освіти обдарованих учнів засобами моніторингу. *Завуч*. 2014. № 15. С. 30-40.
 58. Рибалка В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посібник. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 220 с.
 59. Сташко К. Обдарована дитина. Психолого- педагогічний супровід. К.: Шк. світ, 2013. 104 с.
 60. Тарадайник В. Використання інформаційно-соціального середовища розвитку обдарованої дитини: посібник. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 68 с.
 61. Яхнова О. Розвиток соціальних здібностей обдарованих учнів. *Сучасна школа України*. 2015. № 2. С. 49-55.

Електронні ресурси

62. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaksiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.
63. Енциклопедія освіти. URL: <http://www.e-catalog.name/x/x/x?LNG>.
64. Інноваційні технології навчання обдарованої молоді : матеріали ІХ-ї Міжнародної науково-практичної конференції, 7–8 грудня 2017 року, м. Київ. К. : Інститут обдарованої дитини, 2017. 390 с. URL: http://man.gov.ua/upload/news/2017/11_12/Zbirnyk%20konferentsiyi%206-7%20hrudnya.pdf.
65. Обдаровані діти в дитячому садку URL: http://obdarovaniditu.blogspot.com/p/blog-page_447.html.
66. Обдаровані діти. Форми, методи, робота з обдарованими дітьми URL: <http://novosvit.pp.ua/fenomen-osobystisnoji-obdarovanosti/>
67. Програма «Обдарована дитина» на 2021-2025 pp. URL: <https://tetivmiskrada.gov.ua/dokumenti/programi-miskoyi-radi/programa-obdarovana-dytyna-2021-2025>.
68. Програми розвитку дітей дошкільного віку URL : <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/programi-rozvitku-ditej-doskilnogo-viku>.
69. Проценко І. І., Сіпко Ю. О. психолого-педагогічні аспекти роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку. URL: https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/9111/1/Protsenko_Sipko_Psykholoho.pdf
70. Психолого-педагогічний супровід дошкільника URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2156-psihologo-pedagogchniy-suprovod-doshklnika>
71. Психолого-педагогічний супровід і підтримка в умовах модернізації освітньо-виховного простору URL: <https://osvita.ua/school/method/upbring/1334/>
72. Ревков О. В., Лукашева А. О., П'янкова О. Н. Особливості роботи з обдарованими дітьми в позашкільному навчальному закладі. Збірник «Грані науково-технічної творчості Запорізької області». Запоріжжя, 2017. 45 с. URL: http://www.grani.in.ua/wp-content/uploads/2018/10/visnik1_2017.pdf.
73. Робота з обдарованими дітьми URL: http://pryluky-dnz19.cn.sch.in.ua/metodichna_vitaljnya/obdarovani_diti/
74. Сутність поняття "обдарованість" та її характерні риси URL: <http://vokrda.kuprda.gov.ua/info/page/2154>.

75. Турченко І. О. Підтримка обдарованих дошкільників - стратегія розвитку творчого потенціалу дітей URL: <http://leleka.rv.ua/index.php?m=content&d=view&cid=470>.

14. Інформаційні ресурси

Освітні сайти:

- <http://www.mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт
- <http://osvita.ua> – Освітній портал «Освіта.UA».
- <http://klasnaocinka.com.ua> – Класна Оцінка - безкоштовна інформаційна система для шкіл, закладів дошкільної освіти та інших організацій.
- <http://ukped.com> – Українська педагогіка.
- <http://myeducation.com.ua> – Потужний незалежний освітній ресурс, основною метою якого є допомога у отриманні якісних освітніх послуг кожною людиною протягом життя.
- <http://znannya.info> – Інформаційний портал "Знання".
- <http://metodportal.net> – Методичний портал.
- <http://timo.com.ua> – Тестування і моніторинг в освіті.
- <https://www.megu.edu.ua/uk/biblioteka/osvitni-portaly> - Вітчизняні бази наукових видань (МЕГУ)
- <https://www.youtube.com/watch?v=JJ41DD-xxps> - Вебінар «Методика ECERS-3: взаємодія та структурування програми в дитсадку»
- <https://www.youtube.com/playlist?list=PLJ2-31j4oXT4ekYbNL3TWmcyWu3-JFbX0> – серія вебінарів для педагогів «Якісна дошкільна освіта в Україні»
- <http://www.enqa.eu> – Європейські стандарти та рекомендації щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти